

Bevrijdingspastoraat in breder kader (1)

Heilzame wegen bij kwade bindingen

G. Bronsveld

Bevrijdingspastoraat is een vorm van pastoraat die op dit moment sterk de aandacht trekt. Voor- en tegenstanders spreken zich uit. De één ziet het als een zegen van onze goede God, de ander ziet vooral allerlei risico's opduiken.

Het tijdschrift *CV-Koers* maakte van het maart-nummer een special over dit thema. Op een symposium georganiseerd door de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt in Kampen stond dit onderwerp onlangs op de agenda en beklommen voorstanders en critici het spreekgestoelte. Overal in het land worden cursussen gegeven en ook uit onze kerken stromen de deelnemers toe. Alle redenen om in de kolommen van *Opbouw* stil te staan bij dit onderwerp. In twee artikelen ga ik in op het eigene van bevrijdingspastoraat, bespreek ik kritische geluiden en belicht ik het verband met de therapeutische hulpverlening.

Waar gaat het om?

Waar praten we nu precies over? Op de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding besteedde ik onlangs enkele colleges aan dit onderwerp. De definitie die we daar hebben gehanteerd luidde: bevrijdingspastoraat is die vorm van pastoraat die zich richt op het verbreken van kwade bindingen die voortkomen uit opgelopen trauma's, zondig leven en/of demonische invloed. De term bevrijdingspastoraat kan de indruk wekken dat deze vorm van pastoraat zich onderscheidt door 'bevrijding', alsof dat bij andere vormen van pastoraat niet het geval zou zijn.

Uiteraard is dat niet het geval. Vele vormen van pastorale hulpverlening verlossen mensen van kwade banden, gelukkig maar. Het eigene van deze vorm van pastoraat is de verbreking van kwade bindingen in de naam van Jezus Christus. Deze benadering betekent een waardevolle aanvulling op het palet van de pastor.

Praktijkvoorbeelden

Om een betere indruk te krijgen van waar we nu precies over spreken beschrijf ik drie praktijkvoorbeelden.

1. Een vrouw heeft als kind haar moeder verloren. Haar vader was veel ziek en overleed omstreeks haar twintigste. Zij heeft in het verleden pastorale counseling ontvangen om de rouw in haar leven te verwerken. Dat heeft goede resultaten opgeleverd. Toch blijft ze moeite houden om tot rust te komen bij God en voelt zij zich opgejaagd door de verantwoordelijkheden voor gezin en werk die op haar schouders rusten. Zij ervaart zelf een verband tussen deze jachtigheid en het verdriet en de innerlijke eenzaamheid die met haar meetrokken. Zij vraagt om bevrijdingspastoraat. Na het invullen van een lijst met vragen waarin zij haar lichamelijke, psychische en geestelijke gezondheid in kaart brengt wordt er met haar in Jezus' Naam gebeden om verbreking van banden van de dood die om haar leven liggen. Het resultaat van dit gebed is dat zij een nieuwe rust ervaart. De ban van een onderliggende, sluimerende angst is gebroken. Er ontstaat in haar nieuwe ruimte, die zij in eigen verantwoordelijkheid moet benutten. Sindsdien is zij beter in staat om rustmomenten in de dag en in de week te vinden en de rust die God haar wil geven steeds opnieuw te ontvangen. Het valt haar op dat in onderscheid met de pastorale counseling de omslag in het proces zo aanwijsbaar plaatsvindt gedurende het gebed om bevrijding.

2. Een Afrikaanse asielzoeker bezoekt kerkdiensten in onze gemeente. Hij is de oudste zoon van het hoofd van een occult genootschap. Na de dood van zijn vader wil de stam hem dwingen zijn vader op te volgen. Omdat hij christen was geworden was hij hier niet toe bereid.

Door zijn weigering zijn vader op te volgen wordt hij met de dood bedreigd en vlucht daarom naar Nederland. Sinds de dood van zijn vader wordt hij 's nachts bezocht door vrouwen die hem zowel verleiden als ernstig bedreigen. Hij is suïcidaal en verlangt naar bevrijding van zijn angsten. Hij was al bij het RIAGG terechtgekomen en kreeg medicijnen. Hij vraagt om pastorale ondersteuning. Samen met een ouderling doorloop ik met hem een voorbereidingstraject van zo'n 10 gesprekken waarin alle onderdelen van zijn leven worden doorgesproken.

Hij belijdt zijn zonden en vertelt over zijn wonden. Dit is een intensief proces waarin laag na laag in zijn ziel wordt blootgelegd. Alles wordt gebracht in het licht van Jezus Christus. Na dit voorbereidingstraject volgt het daadwerkelijke gebed om bevrijding en herstel.

Mensen met jarenlange ervaring hebben met hem gebeden. In dit gebed worden de demonen uitgedreven in de naam van Jezus Christus. Na jaren van angst en spanning voelt hij zich letterlijk bevrijd. Hij kan weer ongestoord slapen. Degene die hem taalless gaf merkt een enorm verschil in concentratie.

En boven alles is zijn relatie met de Here God sterk verbeterd.

Het is fantastisch om mee te maken dat God zijn kracht op zo'n overweldigende manier zichtbaar maakt in het leven van iemand die gebonden was.

3. Een vrouw is aanwezig bij een gebed van bevrijding en herstel voor iemand anders. Aan het einde van de sessie, terwijl de aanwezigen samen God danken, treedt de pastor die het bevrijdingsgebed uitsprak naar voren, legt haar hand op de schouder van deze vrouw en begint spontaan, zonder enige nadere introductie voor haar te bidden.

In het gebed benoemt zij een binding van afwijzing en miskennis die op het leven van deze vrouw rust en verbreekt deze in de naam van Jezus. Beiden hadden elkaar nooit eerder ontmoet. De vrucht van dit bevrijdingsgebed, dat dus zonder enige vorm van voorbereiding plaatsvond, is dat deze vrouw veel beter in staat is haar oren te sluiten voor de stem van afwijzing die altijd met haar meetrok en de stem van bevestiging en aanvaarding van Jezus Christus te horen en daar haar leven door te laten leiden. Met nieuw elan stelt zij zich op in relaties en gaat zij uitdagingen in haar leven aan. Het is een geweldige bemoediging daar getuige van te zijn.

Drie totaal verschillende situaties, drie totaal verschillende vormen van bevrijdingspastoraat, maar allen met een gezegend resultaat. Omdat het bij bevrijdingspastoraat dus niet alleen gaat om demonenuitdrijving, maar ook om verbreking van banden bij psychische problemen is het van groot belang zicht te ontwikkelen op de rol van het kwaad in deze wereld.

Geestelijke wereld

Stilstaan bij de rol van het kwaad opent twee valkuilen. De eerste is de rol van de duivel negeren, want dan kan hij stiekem zijn gang gaan. De tweede is alle aandacht aan hem te geven, want dan staat hij in de belangstelling in plaats van Jezus Christus. Evenwicht is geboden.

Sinds de zondeval is onze wereld aan de vloek onderworpen. We leven in een gebroken schepping. Dat betekent dat het kwaad overal in onze wereld in meer of mindere mate aanwezig is.

Zoals in de genoemde voorbeelden al blijkt zijn niet alle vormen van kwade bindingen even ernstig. Dit onderscheid in ernst vinden we ook al in het Nieuwe Testament.

- Een gedemoniseerde man uit het land der Gerasenen leefde in eenzaamheid tussen de graven, trok ketens stuk en sloeg zichzelf met stenen (Marcus 5:1-5).

- Een bezoeker van de synagoge leeft dagelijks onder de mensen, maar in hem manifesteert zich een boze geest in Jezus' aanwezigheid en verliest hijzelf de controle (Lucas 4:33-36)

- Een vrouw met alleen een lichamelijke vergroeiing heeft een geest van zwakheid. Toch typeert Jezus haar als gebonden door satan (Lucas 13:16). In dit geval zouden wij vandaag wellicht volstaan hebben met te zeggen dat deze vrouw een bochel had.

Onderscheid in bindingen was toen al zichtbaar en is dat vandaag nog steeds. Al deze bindingen zijn uitdrukkingen van het kwaad dat onze wereld doortrekt. Ik zie geen duidelijk onderscheid tussen de wereld van het demonische in engere zin en het kwaad in algemene zin. Het kwaad doortrekt alle onderdelen van de maatschappij, de cultuur en ook ons persoonlijk leven. Jezus Christus leert ons bidden: 'Red ons uit de greep van het kwaad'. De boze wil ons in een gevangenis leiden. Daaruit hebben we bevrijding nodig. Christus plaatst daarmee het leven van een christen in dit grotere verband, en leert ons om daar tegen te strijden in Gods kracht.

Bevrijdingspastoraat vraagt nadrukkelijk oog voor deze geestelijke dimensie van het christelijke leven.

Dit kwaad blokkeert de ontplooiing van de schepping, de ontwikkeling van ons bestaan. Het leidt in meer of mindere mate tot ontwrichting, stagnatie en desintegratie. Soms is die ontwrichting zo sterk dat deze personele eigenschappen aanneemt. Dan spreekt men van demonisering.

Wanneer het gaat om de *aard* van kwade bindingen zie ik geen onderscheid tussen mensen die bezeten zijn en zij die het niet zijn.

Wel is er sprake van onderscheid als het gaat om de *oorzaak* van kwade bindingen. Wanneer deze via contact met de paranormale wereld tot stand komen, vraagt dat om de aanpak van het bevrijdingspastoraat. Bij andere bindingen zie ik het bevrijdingspastoraat als een mogelijkheid naast andere vormen van pastoraat.

Voor iedereen?

Betekent dit nu dat iedereen die kampt met rouw of een negatief zelfbeeld of een andere psychische moeite nu

bevrijdingspastoraat moet gaan zoeken? Nee. Bevrijdingspastoraat is een mogelijkheid. Bevrijdingspastoraat staat in het kader van levensheiliging. Op het moment dat mensen verlangen naar verdere vernieuwing van hun leven, wanneer ze verlangen naar werkelijke verandering door de ontmoeting met Jezus Christus, kunnen zij stuiten op weerbarstige lagen in hun eigen ziel. Weerstand waar ze graag doorheen breken. Bijvoorbeeld de stem die veel kinderen vanuit hun jeugd meekrijgen: 'dat kun je toch niet'. Dat is een stem die als een vloek op iemands leven kan gaan drukken en die niet alleen psychisch maar ook geestelijk schade berokkent. Ook kan een bepaalde gejaagdheid in iemands leven er voor zorgen aan God voorbij te leven. En zo is er veel meer te noemen. Bevrijdingspastoraat komt tot zijn recht wanneer dit verlangen naar heiliging het motief is.

Geloof en praktijk

Ik ben er van overtuigd dat de belangstelling voor bevrijdingspastoraat ook voortkomt uit het verlangen van mensen om de betekenis van het evangelie van Jezus Christus in de praktijk te zien werken. Als de boodschap van Gods heil voor deze wereld en voor ons leven waar is, dan zal het toch ergens opgemerkt moeten worden. Als we met de Heidelbergse Catechismus belijden dat we door de opstandingskracht van Jezus Christus vandaag al opgewekt worden tot een nieuw leven (Zondag 17) dan zal dat toch ook ergens zichtbaar moeten worden.

Alle vormen van pastoraat in de naam van Jezus Christus kennen bevrijdende momenten. Daarover geen discussie.

Zo ook het bevrijdingspastoraat. Het gaat om verlangen naar de tegenwoordigheid van God, het verwachten van zijn kracht, het vertrouwen op zijn aanwezigheid. Deze achtergrond verbonden met het belijden van het eigen geloof in Jezus Christus, het verbreken van kwade banden in de Naam van Jezus Christus door de pastor en de belofte van vernieuwing en bevrijding door de werking van de Heilige Geest maken een gebed om bevrijding tot een indringende en verrijkende geestelijke ervaring die voor velen tot zegen is geweest. Deze vorm van pastoraat vraagt om inbedding in reguliere vormen van pastoraat. Ook in verband met de totstandkoming van een zorgvuldige diagnostiek. Daarover een volgende keer meer.

Drs. Gijs Bronsveld is docent praktische theologie binnen de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding en predikant te Doorn.